

УДК 343.13(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.1.38>

О. О. Нагорнюк-Данилюк

кандидат юридичних наук,
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПІДСТАВИ ТА УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

У статті, з огляду на потребу в оперативному забезпеченні правопорядку та захисту національних інтересів, ґрунтовно проаналізовано законодавчо визначені підстави й умови здійснення спеціального досудового розслідування. Акцентовано увагу на викликах і правових колізіях, що постають під час реалізації відповідних законодавчих положень. Презентовано детальний алгоритм здійснення кримінального провадження щодо підозрюваних, які підлягають обміну як військовополонені. Наголошено на недосконалості законодавчих положень, що регламентують процесуальний порядок здійснення спеціального досудового розслідування, зокрема не визначено основні поняття, якими визначаються підстави для його здійснення, які необхідно провести процесуальні дії в разі відсутності підозрюваного (стосуються порядку вручення процесуальних документів останньому); який строк спеціального досудового розслідування; яким уповноваженим органом повинно бути прийнято рішення про передачу особи, яку підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення, для обміну тощо. На підставі аналізу висловлених науковцями поглядів і відповідних норм Кримінального процесуального кодексу України, судової практики встановлено, що здійснення спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень є винятковою процедурою досудового розслідування стосовно підозрюваного, який умисно ухиляється від кримінальної відповідальності з метою підвищення ефективності реагування держави на вияви тероризму, злочинів проти основ національної безпеки, громадської безпеки, корупційних правопорушень. Констатовано, що умови здійснення спеціального досудового розслідування покликані забезпечити дотримання загальних принципів кримінального процесу та включають: встановлення факту набуття особою статусу підозрюваного; досягнення підозрюваним повноліття; можливість здійснення слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні щодо злочинів, визначених у Кримінальному процесуальному кодексі України; обов'язковість участі захисника; прийняття слідчим суддею рішення про здійснення спеціального досудового розслідування у формі окремого процесуального акта (ухвали).

Ключові слова: спеціальне кримінальне провадження, спеціальне досудове розслідування, підстави, умови, підозрюваний, клопотання, розшук.

Актуальність теми. Однією з ключових засад кримінального процесуального права є принцип невідворотності кримінальної відповідальності за вчинене правопорушення. З метою ефективного захисту прав та законних інтересів потерпілого, а також забезпечення притягнення винної особи до відповідальності, органи досудового розслідування та суд дедалі частіше застосовують альтернативні процесуальні форми, зокрема інститут спеціального досудового розслідування.

Разом із тим, нормативне регулювання спеціального досудового розслідування, передбачене положеннями Кримінального процесуального кодексу (КПК) України, вимагає подальшого вдосконалення. Особливо це стосується визначення чіткого співвідношення між приватним і публічним інтересом, що має бути відображено у процесуальних механізмах та гарантіях реалізації прав усіх сторін кримінального провадження.

Актуальність цього питання істотно зростає в умовах повномасштабної зброй-

ної агресії РФ, яка спричинила розширення тимчасово окупованих територій України та унеможливлення проведення досудового розслідування у загальному порядку щодо багатьох осіб, які ухиляються від правосуддя. У цьому контексті всебічне наукове осмислення і доопрацювання правових засад спеціального провадження постає як об'єктивна потреба сучасного етапу розвитку кримінального процесуального законодавства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правова регламентація та практична реалізація, як інституту спеціального кримінального провадження в цілому, так і спеціального досудового розслідування зокрема, його місце у механізмі притягнення особи до кримінальної відповідальності й забезпечення невідворотності покарання є і залишаються предметом постійної уваги науковців та практиків.

Важливі аспекти застосування процедури «in absentia» досліджені Ю. П. Аленіним, О. М. Атамановим, Г. П. Власовою, І. В. Гловюк, В. Г. Дрозд, Т. Г. Ільєвою, С. Г. Кримчуком, Д. В. Коперсаком, О. В. Калінніковим, Г. В. Матвієвською, Р. Г. Песцовим, Д. А. Пешим, М. А. Погорєцьким, О. В. Сачко, І. І. Сливичем, О. Ю. Татаровим, Л. Д. Удаловою, Д. О. Шумейком та ін. Праці згаданих учених мають фундаментальний характер і складають підґрунтя для подальшого наукового пошуку. Однак, за сучасних умов воєнних дій на території України, збільшення меж тимчасово окупованих територій й кількості злочинців, які на них переховуються з метою уникнення від кримінальної відповідальності, окремого комплексного вивчення потребує спеціальне досудове розслідування, як головна складова інституту спеціального кримінального провадження в Україні.

Мета статті – комплексний науково-практичний аналіз підстав та умов здійснення спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень в Україні.

Виклад основного матеріалу. Визнання спеціального досудового розслідування окремою формою досудового розслідування нарівні з досудовим слідством і дізнанням не видається обґрунтованим, оскільки воно є різновидом досу-

дового слідства, хоч і має процесуальні особливості, притаманні виключно цій процедурі. Спеціальне досудове розслідування здійснюється за загальними правилами досудового слідства, передбаченими Кримінальним процесуальним кодексом України, однак із урахуванням специфіки, врегульованої спеціальною главою 24-1 «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень» розділу III КПК України [4].

Ознакою автономності спеціального досудового розслідування виступає саме факт виділення його правового регулювання в окрему главу КПК. Проте, як слушно зауважують С. Шаренко та О. Шило, зміст цієї глави є надмірно лаконічним і не охоплює всього обсягу питань, які виникають на практиці [17, с. 62]. Вона містить лише п'ять статей, причому три з них присвячені виключно регламентації клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування та порядку його розгляду слідчим суддею.

Разом із тим, окремі норми, що прямо стосуються спеціального провадження, містяться в інших розділах КПК України. Так, обов'язковість участі захисника під час спеціального досудового розслідування закріплена в ст. 52 КПК України, а правові підстави його здійснення – у ч. 5 ст. 139 КПК. Така розпорошеність норм, що регулюють цілісну процесуальну конструкцію, підтверджує обґрунтованість критики на адресу структури КПК, зокрема висновок В. Галагана про невдале системне розміщення норм, присвячених інституту спеціального досудового розслідування [2, с. 10].

Проблему фрагментарності законодавчого регулювання також підкреслюють Л. Д. Удалова та Д. П. Письменний, які пропонують об'єднати положення про спеціальне досудове розслідування та спеціальне судове провадження в єдину главу, умовно назвавши її «Заочне досудове розслідування та судове провадження» [15, с. 55]. Водночас, погоджуючись із доцільністю консолідації відповідних процесуальних норм в одному логічно цілісному розділі КПК України, слід зауважити, що запропонована назва глави не узгоджується з поточною законодавчою термі-

нологією та тенденціями розвитку вітчизняного кримінального процесу.

Терміни «заочний розгляд» або «заочне провадження» є поширеними у науковому дискурсі, проте не мають легального статусу в нормативному полі, що унеможлиблює їх використання як офіційної назви правової категорії. У зв'язку з цим доцільним видається напрацювання уніфікованого законодавчого підходу до термінології та структури регулювання кримінального провадження за відсутності підозрюваного (обвинуваченого), що сприятиме більшій системності, узгодженості та передбачуваності правозастосовної практики.

З огляду на викладене, вважаємо за доцільне об'єднати процесуальні норми, що регламентують порядок здійснення спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження, в єдину главу Кримінального процесуального кодексу України під назвою «Спеціальне кримінальне провадження». Така уніфікація дозволить систематизувати положення за предметом правового регулювання та усунути фрагментарність нормативної конструкції, що наразі ускладнює практичне застосування відповідних процедур.

Більше того, беручи до уваги висновки правників про належність спеціального кримінального провадження до особливих порядків кримінального провадження, логічним виглядає розміщення зазначеної глави у розділі VI КПК України – «Особливі порядки кримінального провадження». Такий підхід забезпечить структурну узгодженість кодексу та підвищить ефективність правозастосовної діяльності на всіх стадіях кримінального провадження – від досудового розслідування до судового розгляду [2, с. 10].

Серед характерних ознак спеціального досудового розслідування слід виділити те, що воно може здійснюватися лише щодо особи, яка набула статусу підозрюваного. Згідно з ч. 1 ст. 42 КПК України, підозрюваним визнається:

особа, якій повідомлено про підозру у порядку, визначеному ст. ст. 276–279 КПК України;

особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення;

особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, але воно не вручено через невстановлене місцезнаходження, за умови вжиття передбачених законом заходів для належного вручення.

Незважаючи на нормативну визначеність статусу підозрюваного, практика засвідчує труднощі в доведенні моменту набуття такого статусу. На думку О. Ю. Татарова, направлення повідомлення про підозру електронною поштою, факсом, телефоном чи телеграмою не гарантує персонального вручення та, відповідно, не відповідає вимогам КПК України [12, с. 181–183]. Тому такий спосіб не може визнаватися належним каналом повідомлення особи про підозру.

У практичній діяльності найчастіше застосовується повідомлення шляхом направлення поштового відправлення з оголошеною цінністю, описом вкладення та повідомленням про вручення, що забезпечує фіксацію факту відправлення та є доказом вжиття належних заходів. Такий підхід підтверджується судовою практикою і на сьогодні вважається одним із найбільш прийнятних способів належного повідомлення особи, яка переховується від органів досудового розслідування [1, с. 165].

Таким чином, подальша систематизація і вдосконалення законодавчого регулювання спеціального кримінального провадження має ґрунтуватися як на теоретичних висновках, так і на практиці його застосування, що забезпечить реалізацію засад справедливого судочинства в умовах сучасних безпекових викликів.

Окремої уваги потребує проблема вручення повідомлення про підозру особам, місце проживання або перебування яких розташоване на тимчасово окупованих територіях України. У контексті триваючих бойових дій та фактичної втрати контролю над частиною територій держави, особисте вручення повідомлення про підозру таким особам наразі є об'єктивно неможливим.

На цю обставину обґрунтовано звертає увагу І. І. Сливич, який запропонував внести зміни до ч. 1 ст. 42 КПК України з метою уточнення умов набуття особою статусу підозрюваного у випадках її

перебування на тимчасово окупованих територіях. Зокрема, вчений пропонує розширити визначення підозрюваного, включивши до нього особу, щодо якої складено повідомлення про підозру, але вручення є неможливим внаслідок перебування особи на території, яка тимчасово не підконтрольна Україні, за умови, що орган досудового розслідування вжив усіх передбачених законом заходів для повідомлення [11, с. 167].

Водночас, аналіз запропонованих змін свідчить про потенційні труднощі їх застосування на практиці, зокрема через відсутність нормативного визначення меж терміна «територія, яка тимчасово не підконтрольна Україні». Якщо під цим поняттям розуміються тимчасово окуповані території (АР Крим, частини Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей), слід враховувати, що направлення поштових відправлень у ці регіони є неможливим. Зокрема, державне підприємство «Укрпошта» ще з 27 березня 2014 р. припинило прийом і доставку поштових відправлень до АР Крим, а також не здійснює пересилання пошти до інших тимчасово окупованих населених пунктів, де органи державної влади фактично не здійснюють свої повноваження [10].

На практиці спостерігається невідповідність між приписами КПК та фактичними умовами реалізації процедури. Зокрема, в низці судових рішень встановлено, що повідомлення про підозру не було вручено ані особисто, ані у спосіб, передбачений КПК України, однак слідчі судді все ж постановили ухвали про здійснення спеціального досудового розслідування щодо таких осіб. Цю позицію, однак, слід визнати сумнівною, оскільки невжиття органами досудового розслідування передбачених законом заходів щодо вручення повідомлення про підозру не відповідає вимогам КПК. Як наслідок, особа не може вважатися такою, що набула статусу підозрюваного, що, своєю чергою, унеможливує здійснення щодо неї спеціального досудового розслідування.

Зазначена точка зору знайшла підтвердження у практичному середовищі, що підтверджується результатами анкетного опитування, згідно з якими значна

частина представників правозастосовних органів поділяє думку про необхідність дотримання встановленого порядку вручення повідомлення про підозру навіть у складних умовах безпекової ситуації.

Таким чином, питання нормативної конкретизації механізмів повідомлення осіб про підозру на тимчасово окупованих територіях потребує законодавчого врегулювання, з урахуванням реалій воєнного стану та наявних комунікаційних обмежень. Без належної адаптації КПК України у цьому контексті існує ризик визнання спеціального досудового розслідування таким, що проведене з істотними порушеннями процесуальних гарантій, а відтак – неналежним засобом реалізації принципу невідворотності кримінальної відповідальності.

Особливий порядок надсилання повісток про виклик і вручення процесуальних документів під час здійснення спеціального досудового розслідування, є ще однією ознакою такого розслідування.

Відповідно до частини першої статті 297-5 Кримінального процесуального кодексу України, порядок виклику підозрюваного у рамках спеціального досудового розслідування передбачає направлення повісток про виклик за останнім відомим місцем його проживання чи перебування, а також обов'язкове опублікування таких повісток у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора. З моменту такого опублікування підозрюваний вважається належним чином ознайомленим зі змістом повістки [4].

Безперечно, забезпечення поінформованості підозрюваного щодо проведення стосовно нього спеціального досудового розслідування становить одну з ключових гарантій дотримання прав відсутньої особи. Проте практика реалізації зазначених положень виявляє низку проблемних аспектів.

Зокрема, буквально тлумачення ч. 1 ст. 297-5 КПК України дає підстави стверджувати, що виклик у визначеному нею порядку може здійснюватися виключно після постановлення слідчим суддею ухвали про проведення спеціального

досудового розслідування, тобто вже в межах відповідної процесуальної форми. Таким чином, до ухвалення рішення про спеціальне провадження такий порядок виклику нібито не застосовується, що створює колізію на стадії подання клопотання слідчим або прокурором.

Разом із тим, на практиці факт публікації повістки до винесення ухвали часто використовується стороною обвинувачення як аргумент на підтвердження того, що особа переховується від слідства, що є підставою для початку спеціального провадження. Слідчі судді у таких випадках нерідко визнають цей факт підтвердженням належного виклику.

Подібна практика, на нашу думку, свідчить про неповне або помилкове розуміння змісту ст. 297-5 КПК України, що, у свою чергу, призводить до неправильного застосування процесуального закону. Відсутність чіткого механізму виклику до початку спеціального досудового розслідування, особливо у випадках, коли особа перебуває на тимчасово окупованій території, значно ускладнює забезпечення процесуальних гарантій та порушує принцип правової визначеності.

На необхідність нормативного врегулювання виклику осіб, які перебувають на тимчасово окупованих територіях, справедливо вказував і О. Ю. Татаров, пропонуючи визначити окрему процедуру таких викликів з урахуванням об'єктивної неможливості забезпечення особистого вручення повістки [13, с. 129].

Отже, доцільним видається:

- чітке розмежування процедур виклику до та після початку спеціального досудового розслідування;
- закріплення в КПК України особливого порядку виклику осіб, які перебувають на тимчасово окупованих територіях, із можливістю врахування публікацій у ЗМІ та на офіційних ресурсах як доказу належного повідомлення про виклик у виключних випадках.

Наступною ознакою спеціального досудового розслідування є те, що його здійснення можливе *стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території*

держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук.

Насамперед, відзначимо, що законодавче визначення таких понять як «переховування від органів слідства та суду» й «ухилення від кримінальної відповідальності» відсутнє.

Аналіз судової практики свідчить, що слідчі судді найчастіше доходять висновку про ухилення особи від органів досудового розслідування та суду в разі, коли її місцезнаходження не встановлено. Такий підхід ґрунтується, зокрема, на правових позиціях Великої Палати Верховного Суду, яка в постанові від 17 червня 2020 року у справі № 598/1781/17 (провадження № 13-47кц20) вказала: під ухиленням від слідства або суду слід розуміти будь-які умисні дії, вчинені з метою уникнення кримінальної відповідальності, що потребують вжиття заходів розшуку і затримання правопорушника (див. також постанову Верховного Суду України від 19 березня 2015 р. у справі № 5-1кц15) [6; 7].

Однією з процесуальних підстав для здійснення спеціального досудового розслідування є оголошення підозрюваного у міжнародний розшук. Слід підкреслити, що міжнародний розшук є формою міжнародного співробітництва, яка реалізується в межах діяльності Інтерполу – Міжнародної організації кримінальної поліції, основним завданням якої є пошук осіб або об'єктів, що розшукуються у зв'язку з вчиненням злочинів [16].

З огляду на це, слідчий суддя при розгляді клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування зобов'язаний перевірити факт оголошення підозрюваного у міжнародний розшук, а не обмежуватися лише наявністю запиту на таке оголошення. Відсутність чіткого підтвердження відповідного факту унеможливорює постановлення обґрунтованої ухвали про початок спеціального розслідування.

При цьому варто звернути увагу на те, що з 22 вересня 2020 р. чинною є нова Інструкція про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Інтерполу, яка

не містить згадки про міжнародний розшук як окрему категорію. На відміну від Інструкції від 09.01.1997 № 3/1/2/5/2/2, новий документ позбавлений положень, які б прямо закріплювали міжнародний розшук як канал Інтерполу, що створює додаткові сумніви у процесуальній визначеності цього інституту [3; 9].

Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 297-1 КПК України, спеціальне досудове розслідування не може здійснюватися щодо неповнолітньої особи. Незважаючи на те, що в межах цього дослідження не ставиться за мету поглиблений аналіз природи провадження щодо неповнолітніх, важливо зазначити, що згідно з главою 38 розділу VI КПК України, а також з позиції низки науковців [14], таке провадження є процесуально ускладненим, тобто таким, що супроводжується підвищеними гарантіями.

У цьому контексті логічною виглядає позиція Р. Г. Песцова, який вважає, що досудове розслідування за відсутності підозрюваного не може здійснюватися у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх, оскільки вони є особами зі специфічним процесуальним статусом, що передбачає розширений спектр гарантій. Водночас спеціальне досудове розслідування передбачає спрощену процедуру, що несумісно із стандартами захисту неповнолітніх у кримінальному процесі [5, с. 163].

Таким чином, при оцінці підстав для застосування спеціального досудового розслідування необхідно:

- забезпечити належне підтвердження статусу міжнародного розшуку підозрюваного;
- виключити застосування цієї процедури до неповнолітніх осіб;
- уникати формального підходу до трактування переховування виключно через відсутність даних про місцеперебування особи;
- удосконалити інструктивну базу, зокрема повернути чітке закріплення терміну «міжнародний розшук» у відповідних нормативних актах.

Ще однією ознакою спеціального досудового розслідування є *можливість його здійснення лише у кримінальних про-*

вадженнях щодо вичерпного переліку злочинів, визначеного в КПК України.

У ч. 2 ст. 297-1 КПК України зазначено виключний перелік злочинів, у кримінальних провадженнях щодо яких можливе здійснення спеціального досудового розслідування. З огляду на вимоги ст. 5 КПК України стосовно дії кримінального процесуального закону в часі, положення п. 20-1 Розділу XI Перехідних положень КПК України та пояснювальної записки до проекту закону [8], яким вносилися зміни до вказаної правової норми, вважаємо, що п. 20-1 Розділу XI Перехідних положень КПК України втратив чинність з 27 листопада 2018 року і з цього часу порядок здійснення кримінального провадження за відсутності підозрюваного врегульовано ст. 297-1–297-5 КПК України.

Серед інших ознак спеціального досудового розслідування є те, що його здійснення передбачає необхідність постановлення слідчим суддею окремого процесуального рішення (ухвали), без якого воно неможливе, а також обов'язковість участі захисника у кримінальному провадженні.

Слід звернути увагу, що згідно з п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України участь захисника є обов'язковою в кримінальному провадженні щодо осіб, стосовно яких здійснюється спеціальне досудове розслідування або спеціальне судове провадження, з моменту прийняття відповідного рішення, тобто з моменту постановлення слідчим суддею (судом) ухвали про здійснення спеціального досудового розслідування чи спеціального судового провадження. Водночас з аналізу положень ч. 1 ст. 297-3 КПК України вбачається, що й розгляд клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування відбувається за обов'язкової участі захисника. Таким чином, має місце невідповідність положень п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України положенням ч. 1 ст. 297-3 КПК України в частині визначення моменту, з якого участь захисника є обов'язковою.

З огляду на це, ми підтримуємо пропозицію С. Шаренко та О. Шило про необхідність приведення положень п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України у відповідність положенням ч. 1 ст. 297-3 КПК України [17, с. 61] шля-

хом встановлення в п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України обов'язкової участі захисника в разі здійснення спеціального досудового розслідування з моменту отримання слідчим суддею клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування.

Висновки. Запровадження спеціального кримінального провадження обумовлено необхідністю притягнення кожного, хто вчинив кримінальне правопорушення, до відповідальності в міру своєї вини.

На підставі аналізу висловлених науковцями поглядів і відповідних норм КПК України, встановлено, що здійснення спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень в Україні є винятковою процедурою досудового розслідування відносно підозрюваного, який умисно ухиляється від правосуддя.

Підстави та умови здійснення спеціального досудового розслідування в Україні, в тому числі під час воєнного стану визначаються необхідністю забезпечення правосуддя у випадках, коли підозрювані особи ухиляються від органів слідства або суду. Основними підставами для проведення спеціального досудового розслідування є: переховування підозрюваного від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України або на території держави, визнаної державою-агресором з метою ухилення від кримінальної відповідальності; оголошення підозрюваного в міжнародний розшук; передача підозрюваного для обміну як військовополоненого, якщо такий обмін вже відбувся.

Умови здійснення спеціального досудового розслідування покликані забезпечити дотримання загальних принципів кримінального процесу та включають: встановлення факту набуття особою статусу підозрюваного; досягнення підозрюваним повноліття; можливість здійснення СДР в кримінальному провадженні щодо злочинів, визначених у КПК України; обов'язковість участі захисника; прийняття слідчим суддею рішення про здійснення спеціального досудового розслідування у формі окремого процесуального акту (ухвали).

Список використаних джерел:

1. Аленін Ю. П. Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення. *Вісник Південного регі-*

онального центру Національної академії правових наук України. 2014. № 1. С. 161–169.

2. Галаган В. Дотримання засади невторгання у приватне життя під час спеціального досудового розслідування. *Право України.* 2015. № 7. С. 9–15.
3. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол : наказ Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України 17.08.2020 р. № 613/380/93/28/414/510/2801/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Песцов Р. Г. Заочне провадження в кримінальному судочинстві України: дис... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2012. 191 с.
6. Постанова Великої Палати Верховного суду від 17.06.2020 р. у справі № 598/1781/17 (провадження № 13-47кх20). *Єдиний державний реєстр судових рішень.* URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89977787>
7. Постанова Верховного Суду України від 19.03.2015 р. по справі № 5-1кх15. *Єдиний державний реєстр судових рішень.* URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43555549>.
8. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо удосконалення механізмів забезпечення завдань кримінального провадження)» реєстр. № 1950-VIII від 16.03.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1950-19>
9. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів : наказ МВС України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Держкомкордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9.01.1997 р. № 3/1/2/5/2/2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0054-97>

10. Робота Укрпошти в Донецькій та Луганській областях. URL: <http://ukrposhta.ua/roboata-ukrposhti-v-doneckij-ta-luganskij-oblastyah>
11. Сливич І. І. Спеціальне провадження як самостійна форма кримінального судочинства в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2014. № 2, part 1. С. 164–170.
12. Татаров О. Ю. Проблеми повідомлення про підозру та шляхи їх вирішення. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 179–186.
13. Татаров О. Ю. Заочне провадження в кримінальному судочинстві України: проблеми та перспективи реалізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. Право. 2014. Вип. 29. Ч. 2. Т. 2. С. 125–130.
14. Трофименко В. Диференціація процесуальної форми як пріоритетний напрямок реформування кримінального судочинства України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2012. № 3. С. 242–250.
15. Удалова Л. Д. Здійснення кримінального провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого. *Право України*. 2015. № 7. С. 51–57.
16. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції – ІНТЕРПОЛ. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_142
17. Шаренко С. Спеціальне досудове розслідування і судове провадження: проблемні питання правового регулювання. *Право України*. 2015. № 7. С. 58–65.

Nahorniuk-Danyliuk O. O. Procedural grounds and conditions for conducting a special pre-trial investigation

Given the need to promptly ensure law and order and protect national interests, the article provides a thorough analysis of the statutory grounds and conditions for conducting a special pre-trial investigation. The author focuses on the challenges and legal conflicts that arise in the implementation of the relevant legislative provisions. The author presents a detailed algorithm for conducting criminal proceedings against suspects subject to exchange as prisoners of war. The author emphasises the imperfections of the legislative provisions regulating the procedural procedure for conducting a special pre-trial investigation, in particular, the basic concepts that determine the grounds for its implementation, what procedural actions should be taken in the absence of the suspect (concerning the procedure for serving procedural documents to the latter) are not defined; the duration of the special pre-trial investigation; which authorised body should decide on the transfer of a person suspected of committing a criminal offence for exchange, etc. Based on the analysis of the views expressed by scholars and the relevant provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine, and court practice, it is established that a special pre-trial investigation of criminal offences is an exceptional procedure for pre-trial investigation of a suspect who deliberately evades criminal liability in order to increase the effectiveness of the State's response to terrorism, crimes against the foundations of national security, public safety, and corruption offences. It is stated that the conditions for conducting a special pre-trial investigation are designed to ensure compliance with the general principles of criminal procedure and include: establishing the fact that a person has acquired the status of a suspect; the suspect has reached the age of majority; the possibility of conducting investigative (search) actions in criminal proceedings concerning crimes defined in the Criminal Procedure Code of Ukraine; mandatory participation of a defence counsel; and the investigating judge's decision to conduct a special pre-trial investigation in the form of a separate procedural step.

Keywords: special criminal proceedings, special pre-trial investigation, grounds, conditions, suspect, petition, search.